

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

XI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

nem sudavit; latroni misericordiam imploranti pepercity suā matrem virginem virgini discipulo commendavit; Deumque pro se crucifigentibus rogavit. Ille me per te defendat in hac hora ab hoste maligno. Exosculata deinde Cruce sanctissima, sese ut prius reposuit, & ministrum suum vocans; Vide, inquit, nè cesses pronunciare in aures meas: Dirupisti Domine vincula mea; tibi sacrificabo hostiam laudis: ut si debilitatis viribus proprio ore quicquam enunciare non queā, mente saltem possim loqui cum Deo meo. Videntes interim fratres eum tardius mori; modò accedebāt, modò recedebant ab eo. Illis verò recedentibus, vox exultantis audiebatur. Nec mirum sanè; vocem illius, qui per speculum Dominum videns; laudare eum consueverat, nunc maiori iucunditate eius laudes promere, quandò ille per speciem eum videt. Cùm enim quærent ex eo, quid gaudij ex visione cepisset; attonitus respondit: Dominus meus Iesus Christus, suæ matri & nostro patri Augustino innitens; dicit mihi: Eugè serue bone & fidelis, intra in gaudium Domini tui. Indè verò colligentes fratres iam ad extrema perductum; & mortem imminere; solitis precibus Deum & sanctos eius inuocant. Ille verò dicens; In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum: iunctis sursùm manibus, & oculis ad Crucem ipsi propositam sublatis, iucundo & hilari vultu animam efflavit, anno salutis millesimo tricentesimo sexto, quarto Idus Septembris.

Mortuus videt Christum.
Matth. 25.

Migratio cælum.

Dominus autem sicut in eius in hunc mundum ingressu, ac deinceps in vitæ progressu & exitu; ita multo etiam magis post decessum eius, illum mirificare dignatus est. Multa enim admiranda per eum signa effecity quorum tanta est copia, ut referri omnia vix possint, opusque sit calamo scribæ illius velociter scribentis; qui virtutis suæ digito in monte tabulas lapideas exaravit. Nec est, quòd quisquam procaciter asseueret ea esse impossibilia; quæ Dominus pro sua benignitate facere voluit. Ut minimum, certè annis viginti, perpetuis diebus innumera miraculorum genera in fidelibus suis effecit is, qui facit mirabilia magna solus.

Cap. 14.
Nisi acula post obitū eius.
Psal. 44.
Exod. 31.

Martyrium SS. Proti & Hyacinthi, quærat Lector die 25. Decembris, in S. Eugeniæ virginis & martyris historia.

VITA SANCTÆ THEODORÆ ALEXANDRI- NAE, AVTHORE SIMEONE METAPHRASTE.

Est autem hæc Theodora diuersa ab illa, cuius fit mentio 28. Aprilis.

ZENO quidem Romanum iam tenebat imperium, Gregorius autem Præfectori gerebat magistratū in Alexandria Aegypti ciuitate. Alexandria autē nullo ex omnibus alijs tantum gloriabatur, quātum Theodora, ut quæ esset eius mater, & quæ eam pepererat patria, & ramū edidisset tam pulchrum, & omnibus adeò scatētem gratijs. In ea enim suam mundanam habebat conuersationem ista verè veneranda, & ornata moribus, cum viro coniūcta legitimo matrimonio, ei quidem eum, qui maritis debetur, honorem tribuens: maximè autem ab eo dilecta, quòd esset castissima omnium, quæ erant in ciuitate, beneuoleque & fideliter in eum esset affecta, & purum ei seruaret amorē, & nullis turpibus immixtū desiderijs. Quoniam verò ij, quibus placet viuere citra reprehensionem, fieri non potest, ut non oppugnentur maligni insidijs, grauis quoque in eam ab ipso excitatur tentatio. Ille enim tunc videns huius mariti moderationem, & huius sanctæ inuidens honestati, adhibuit omne studium & diligentiam, ut hanc rescinderet coniunctionem.

11. Septembris.
Cap. 1.

Castitas eximia S. Theodoræ.

Quendam itaque iuuenem, pecunijs & opibus onustum, quibus rerum copia supereditabat materiam ad stimulum amoris, incitauit ad eam amandam propter florentem eius speciem. Illa autem non nutum, non gestum, nec quicquā tale omninò sustinente, nullus non lapis ab eo mouebatur, ut ad effectum omninò deduceret id, quod desiderabatur: adeò ut eius familiares & vicinas, ad hoc ei inservientes, assidue transmitteret, quicquid erat desiderabile & blandiens cupiditati, se daturum pollicens.

Cap. 2.
Vide in fidi. asatan. 2.

tens. Illa autem his verbis & illecebris opponebat diem iudicij & timorē gehennæ: **Quin** etiam, Erubescio, dicebat, vel ipsum solem habere testem talis flagitij. Quod quidem verbum cum apprehendisset vna ex lenis, mali accessionem habens artem magicam, hoc ei proposuit probabiliter: Sed hoc, inquit, à te fiat post solis occasum, & nullus erit, qui te cognoscat: neque futurus est vllus omnino testis apud Deum, aut apud homines. Hæc audiuit, & fuit cor eius protinus illectum & seductum. Erat enim mulier, quæ natura facillè capi potest & decipi, & maximè quòd futurum esset, vt factum Deum lateret, per fraudem audiuerat, & crediderat. Et sic ad effectum deductum est malum eius consilium.

Cap. 3. Postquam autem re facta, quam turpis & indecora res sit peccatū, agnoscit, a cerbos habens stimulos, & valdè compuncta cōscientia, cruciari animo coepit, & amara duci pœnitentia, dicens: Ex quali honore ad quantam transij ignominiam? Putuerunt & corruptæ sunt cicatrices meæ à faciæ insipientiæ meæ: & Conuersa sum in ærumnam, dum infixæ est mihi spina. Hæc dicebat, & lachrymarum emittebat fontes calidos, sic peccati abstergens fœtorem & deformitatem. Coniunx autem ignorans causam eius tristitiæ, omnia dicebat & faciebat, eam consolans, & pro viribus eam conans recreare. Sed illa peccato, tanquam quodam vlcere, interna depascente, & cogitationem non sinente quiescere, erat inconsolabilis, & nullam attendebat orationem, quæ eam recrearet. Propterea statuit venire ad vnum ex sacris monasterijs, in quo piæ exercebantur fœminæ, & sic aliqua ratione parare sibi consolationem. Cum ergò abiisset, & eius, quæ præerat, pedes apprehendisset, eam valdè rogabat & petebat, vt quamprimùm afferretur diuinum Euangelium. Causa autem erat, vt hinc certior fieret, an quod vesperè ei factum fuerat, euasisset euidentis Dei oculis. Et quid, ait ei Præfecta, est Deo incognitum? Num enim (sicut ait diuinus Dauid) qui plantauit aurem, non audit? aut qui finxit oculum, non considerat, cui vel ipse primus & exilis cordis nostri motus euadit manifestus? Sed si dolorem nolis habere intensiorem, mihi expone quidnam sit, quod tuum morder animum: & fortasè nobis non deerit remedium. Illa autem recordatione eius, quod factum fuerat, commota ad lachrymas, quod ab initio petierat, denuò petijt Christi Euangelium. Quod quidem cum primùm euoluisset, simul atquè iniecit oculos, inuenit illud scriptum: **Quod scripsi, scripsi.** Et simul graui animi dolore sauciata, & manibus suam pulsans faciem: Hei mihi miseræ, magna voce exclamauit: O errorem, ô audax facinus: violaui viri cubile. Hæc dicens, & cor quidem confusione, solum autem replens lachrymis, & nec ad cælum quidem audens oculos attollere, sed etiam ab hoc dicens se arceri, vt quæ nefario suo flagitio ipsum etiam aërem polluerit, statuit deinceps non ampliùs manere in mundo, & in ijs, quæ sunt mundi, sed sapientissimis cogitatis supplantare eum, qui deceperat.

Cap. 4. Virili autem induta habitu, vt latèret eos, qui eam persequerentur, (Sciebat enim fore, vt ipsa marito magnæ esset curæ, & eam non cessaret querere) accedit ad viro- rum cœnobium, quod decem & octo milliaria distat Alexandria. Et cum esset extra vestibulum, rogabat, vt intrò admitteretur, & esset ex numero eorum, qui exercebantur. Illi autem dixerunt, se non priùs eam esse intromissuros, etsi vir ab eis existimaretur esse, & non fœmina, nisi tota nocte illic maneret sub dio, & tolerantia experimentum sic præberet fratribus. Illa autem lubenter accepit, quod dictum fuerat: idque cum non ignoraret, quòd noctu multæ bestia ingrediebantur per locum desertum & admodum agrestem: sed etiam deduxit ad opus id, quod imperatū fuerat: & sic pernoctauit, manens ante vestibulum. **Quamobrèm** qui olim Danieli leoninam mansuefecit crudelitatem, ipse quoquè sciens ad quantam virtutis altitudinem sit sancta peruentura, conseruauit eam, nè à feris caperetur. **Quod** cum monachi ipsa didicissent experientia, iudicârunt esse Deo gratum, vt cum eis versaretur. Ea ergò lubenter admissa, Præfectus monasterij eam seorsum allocutus, diligenter eam rogauit quisnam esset, & quanam de causa venisset ad monasterium. Num, inquit, fœnore grauatus, aut factæ cædis conuictus, aut cum non haberes, vndè filios aleres, statuisti mundanum deponere habitum? Propter nullū horum, ô pater, dixit Theodora: sed vt solus quietem agam à mundano tumultu, & mea desic peccata. **Quomodo** autè, subiunxit magnus Præfectus, appellaris? Dixit autem illa generosa mulier: Est mihi nomē Theodorus. Ille autè: Nè existimes, inquit, ô frater Theodore, citra laborè tibi futuram eam, quæ est hîc conuersationem: sed si velis re vera subire iugum

Dereftabilis mulier eam impellit in ruinam

Redit ad se & valdè doler. Pſal. 37. Pſal. 31.

Pſal. 93.

Iohan. 19.

Cap. 4. Virili sum pro habitu, petit viro- rum monasterium.

Dan. 6. Conseruatur diuinitus nè à feris laedatur.

iugum obedientiæ, scias te inferiturum fratribus in omnibus, quæ sunt necessaria, non solum in monasterio, vt qui sis curaturus plâtas & olera, & ministraturus in aqua exportanda, & hortum irrigaturus: sed foris etiam seruiturus, & quando vsus exegerit, vt eas in ciuitatem, minimè recufaturus. Neque tamen hoc prætextu contemp-
ptui habebis labores exercitationis: sed oportet nihilofeciùs vacare ieiunio & orationi, & de more psallere, vespertinamque & matutinam glorificationem quotidie peragere: præterea autem nec horarum, quæ vocantur, vllam prætermittere: quin etiam in genibus flectendis laborare, & sic corpus affligere propter insidias eorû, qui bellum gerunt. Atque beata quidem, cum hæc omnia suis, accepisset auribus, & ea esse putasset, tanquam aliquas animæ delicias, scum magno & alacri animi studio se ea esse facturam est pollicita. Et sic admittitur in eundem ordinem cum egregio illo choro monachorum.

Vide monachorum exercitia, & horarum, quas canonicas vocant, vsus.

Quoniam autem eius cum Deo pacta conuenta futura erant vera, & à mendacio aliena, valere iubens omnem carnis prudentiam, se statim exiit ad certamina, nullam moram, neque prætextum vllum asserens, quò minùs ministraret. Cum ergò octo annos quotidie perseveraret in irrigatione plantarum & olerum, quæ vsus præbebant ijs, qui erant in monasterio, molendique & pinsendi frumentum, & ad panem præparandi munus nihilofeciùs exequeretur, & coqueret olus quo se alebant, qui corpus studebant mortificare: nunquam tamen abfuit à synaxi, quæ peragebatur in ecclesia: sed in ea quoque pium suum ostendebat animum. Sed licet ita degeret, & vitam elegisset tam laboriosam, præcedentis delicti cogitatio nõ sinebat eam omnino quiescere: sed nocte, quæ sequebatur hæc diurna ministeria, quando & somno & mediocri oportebat quiete frui, pectus pulsans, & animam mouens ad lachrymas: Condona mihi peccatum, dicebat, Domine, quod perdidit decus meæ cõtinentiæ. Cum monachis autem aliquando defecisset oleum, iubetur vt accipiat camelos, & veniens in ciuitatem, eis afferat oleum, quo sibi erat opus. Cum autem iam iter esset ingressa, accidit vt præter expectationem maritum adspiceret, diuina huic omnino opem ferente prudentia. Nam cum seipsum consolari non posset eius maritus, vt qui esset à tali coniuge separatus, & ea de causa absque intermissione effunderet lachrymas, & nec tempore quidem posset extinguere animi ægritudinem, petijt à Deo, qui nouerat telum, quod eius cor sauciabat, vt sibi manifestum fieret, an Theodora statuerit alium virum sequi. Hoc enim suspicabatur, & propterea maior flamma cordis alebatur.

Cap. 5.

Inter monachos viuit ignota.

Magna eius penitentia.

Mæret maritus vxoris amissionẽ.

Qui contritis ergò medetur animis, ad eum mittit Angelum, qui eius suspicionis depelleret molestiam: Si velis, inquit, venire in eius conspectum, fac vt manè surgas, & vadas rectã ad martyrium Petri Apostoli, & attendas vultum eius, qui tibi primò est occursum, & te contemplantur. Sic enim fiet, vt nequaquam frustreris eo, quod quæris. Audiuit ille, & fecit sicut iussus fuerat. Et conueniunt aduersis frontibus, & se inuicem adspicientes. Sed vndenam posset ille conijcere eam esse suã coniugẽ, cum id, quod ei apparebat, videret esse virum, & virili veste indutum, maximè cum vestis esset monastica, & iam ei emarcuisset species immo dica afflictione & asperitate exercitationis? Illa autem cum eum solum vidisset, & ei indicaret vultus, quisnam esset qui videbatur, (seruabat enim illius figura indicia immutabilia) recordata est protinus sui in eum amoris & peccati: &, Hei mihi, ô marite, flens & humili voce dixit, ad quantos me labores tradidi, dum mei in te delicti quæro medicinam, & studeo multis illud delere lachrymis? Et cum ei fuisset propius, & ei, Salue, dixisset, quam primùm præterijt. Ille autem eam quoque simili voce resalutauit. Præterijt autem veluti oblitus eorum, quæ ei dixerat Angelus, vt quæ figuræ mutatione & vultus dissimilitudine fuisset omnino deceptus.

Cap. 6.

Maritus ei obuiam veniens, eam non agnoscit.

Multa itaque afflictus animi ægritudine, vt qui frustratus fuisset promissione: Cur me, Domine, despiciens, dicebat, non deduxisti ad finem ea quæ promissa fuerant? Sed rursus accedens is, qui ei apparuerat: Non fuisti deceptus, dixit. Nam qui tibi pridie occurrit monachus, & dixit tibi, Salue, is ipse erat illa tua coniunx, quæ à te studiosè quæritur. Et sic quidem soluta fuit ei suspicio, quod ea ad alterum virum non accessisset: quod quidem significabat amictus monasticarum vestium. Ille tamen deinceps manebat dolore affectus & cruciatus propter priuationem coniugis. Beata autem Theodora amore Domini magis accensa, vt quæ iam gustarat eius suauitatẽ, & parata erat seipsam in maiora conijcere certamina, & semel in die comedens,
corpus

Cap. 7.

corpus castigabat: deinde adiiciens laboribus, secundo quoque die cibū sumebat: & sic paulatim aggrediens magis laboriosa, cum peruenisset ad habitum summæ abstinentiæ, monet monachos, qui cum ea exercebantur, ut à Præfecto peterent ei permitteri, ut cibum semel tantum sumeret in hebdomada. Sed cum id quoque esset, ut volebat, consecuta, ad alteram adspexit petitionem, nempe ut corpus contereret cilicio, veluti ulciscens eam, quæ ipsam fauciarat, voluptatem. Nondum enim nec post tam multa quidem certamina poterat eam capere obliuio illius plagæ: sed semper pergebat adijciendo labores, ferire eum, qui percussisset, & ei maiorem inurere ignominiam ea, quam passa fuerat: fœmina eum, qui multos viros vicerat: & carnem gestans, eum fundens ac profligans, qui erat incorporeus.

Semel in hebdomada sumit cibum, & utitur cilicio.

Cap. 8.

Ut autem glorificaretur Deus, qui est magnus & copiosus in misericordia, & cognosceretur illius vita admirabilis, fit tale miraculum, dignum quod scribatur & mandetur memoriæ. Erat quidam lacus prope monasterium. In eo habitans crocodilus, in quencunque incidisset hominem vel bestiam, seu paruum seu magnam, eam protinus exedebat. Ijs itaque, qui in ea regione habitabant, erat malum adeo terribile, ut ipse Præfectus ciuitatis (erat autem hic ille Gregorius, quem, quæ præcessit, significauit oratio) in eo loco statuerit milites ad arcendos eos, qui illac transibant. Cum ergo sciuisset Præfectus monasterij, qualis esset vita Theodoræ: & quod propè conferrari posset cum ipsis Angelis, & quod non esset expers diuinæ gratiæ, eam accersuit, & ei dixit: Fili Theodore, tolle urnam, & propera nobis aquam afferre ex hoc lacu. Illa autem ex Apostolico præcepto sciens esse parendū ijs, qui præsumunt, impleuit quod iussa fuerat. Et multis iubentibus illā à loco excedere, si non mortem cuperet appetitissimè, illa tamen freta fide in Deum, & peragens opus obedientiæ, quæ nouit vitam conciliare, non mortē, cum effugisset omnes, qui arcebant, accedit ad lacū: & (O admirabilia tua opera, ô Domine) inspecta fuit vehi à bellua: & cum aquam hausisset, & impleret vas, quod erat in manibus, vecta rursus ab illa bellua terræ redditur. Et sic illa quidem in terra conseruatur illæsa: bellua autem, cum sancta ipsam increpasset, luit pœnas eorum, quæ ad hoc usque tempus admiserat, & eo in loco statim cernitur mortua. Eua dit ergo res alijs quoque, manifesta, ut potè quod qui percepissent oculis, eam multorum auribus tradere voluerint: & propterea Deo omnes egerunt gratias.

Rom. 13.
Heb. 13.

Insignis obedientiæ insigne miraculum.

Cap. 9.

Erat autem hic quoque inuidia factura, quæ ei conueniunt, & eius sunt propria. Quidam enim ex monachis (Nemo est enim, qui non appetatur inimici insidijs) inuidentiæ stimulis isti, quod viderent beatam venire ad summū virtutis, insciente Præfecto, eam mittunt in quoddam procū remotum monasterium, tradentes ei epistolam, specie quidem, ut quæ haberet aliquid, quod vrgeret, & postularet celeritatem: reuera autem ita structæ fuerant insidiæ, quoniam hoc noctū fiebat, ut deuoraretur à bestijs. Erat enim illa via deserta, & in qua solæ alebantur feræ. Sed frustra has insidias molitus est aduersarius: & secus euenit, quàm ipse machinabatur. Ad sanctā enim in via errantem accedit quædam bestia, fitque ei dux viæ non fallax, donc eam deduxit ad monasterium, ad quod fuerat missa: immo verò ne tunc quidem discessit. Cum ea enim ingressa, ipsa quoque introiit: & cum illa iuisset, ut præfecto redderet literas, ingressa est fera ad ianitorum: eumque mox erat discerptura, nisi ille clamasset: & cum ex clamore cōuersa beata cognouisset quisnam esset tumultus, offendit virum, qui iam exedebatur à bestia. Illa ergo statim, apprehensio eius gutture, ipsum liberat ab interitu. Oleo autem membra læsa inungens, & Christi nomen super ea cantans, eum quidem, sicut prius, reddit sanum: efficit autem, ut bestia protinus caderet, & disrumperetur.

Fratrū quorundam erga eam malevolentia.

Nota hic res admirandas.

Cap. 10.

Hæc illa quidem volebat latere, & post reditum nihil aperiebat monachis: qui autem beneficium fuerant assecuti, statim ipsi id, quod factum fuerat, renunciant, dicentes: Precibus Theodori liberatus est homo à graui morte, & bestiæ gula nobis restituit eum, qui iam coepus erat deuorari. Quorum verbis obstupescit Præfectus monasterij, quisnam eum miserit, dubitans interrogabat. Postquam autem omnes negassent, beatam intuitus: Quis est, inquit, ô Theodore, qui, cum esset manifestum periculū, te intempesta nocte impulit, ut illic proficisceris? Mihi verò considera rectæ animæ signum. Sibi enim attribuens simplicitatem, & conseruans fratres tanquam nulli crimini affines: Tunc, inquit, tam interni, quàm externi oculi erant mihi somno adeo grauati, ut non possim nominatim dicere eos, qui miserunt. Aegerrimè autem ferebat diabolus, videns ipsam quidem supplantatam, talibus vi-

Insignis animi candor in Theodora.

torijs

ctorijs à se dedecus repulisse: se autem vi esse superatum. Mittens ergò clanculū infidiari, apertè ad eam accedens, minatus est se non cessaturum intentare tentationes, donè effecerit, vt ipsa cadat, quæ habetur ab omnibus in admiratione. Dixit: & non fuit multum intercedere temporis: sed cum laboraret monasterium inopia frumenti, iubet Præfectus beatæ, nè cunctetur: sed accipiens rursus camelos, & vadens in ciuitatem, eis emat frumentum. Porrò autem hoc quoquè ei imperatū fuerat, quòd si ea non posset redire ante vesperam, diuersaretur in monasterio Nono, & efficeret, vt cameli illic requiescerent. Reuertens ergò è ciuitate, quoniam iam solem videbat in occasu, venit ad Nonum monasterium, sicut ei fuerat imperatum: & perijt sibi & camelis dari locum ad quiescendum. Quod cum factum esset, ipsa requiescebat ad pedes camelorū.

Hinc ergò oritur belli in ipsam principiū. Qui enim improbis factis delectatur demon, & aduersus sanctos semper molitur excitare tentationes, in ipsam autem maiorem etiam ostentans rabiem, vt quæ post venationem effugisset illius manus, non neglexit facere, quæ sunt sua: sed quandam adolescentulā, quæ tunc versabatur cum quibusdam monachis ratione consanguinitatis, incitat ad stimulū libidinis: quæ beatam illam ex ijs, quæ videbat, arbitrata esse virum, inuitabat vt secum dormiret, deposito omni pudore & ex vultu, & ex animo. Postquàm autem vidit eam non obedire, & malle in nudo solo dormire prope camelos, non valens illa extinguere latentem intus ignem libidinis, dat se vni ex ijs, qui illic dormiebant, qui ipse quoquè erat viator, & in transitu diuersatus erat in monasterio. Cum is ergò, qui fecerat iniquitatem, sub auroram recessisset è monasterio, & sancta reuersa esset in eum locum, vnde processerat, procedens tempus iam intumescens ostendebat vterum virginis. Quæ à cognatis interrogata, à quo hoc factum esset, dixit, Theodorum monachum Octauidecimi monasterij cum ea coiuisset. Ijs, quæ dicta fuerant, statim credunt monachi. Nam qui beatæ minatus fuerat tentationes, docuit etiam puellam hoc dicere, & illos credere. Deindè cum accessissent ad monasterium, vbi se exercebat illa beata, cum magna vociferatione & tumultu dicebant: Theodorus, qui est apud vos monachus, non veritus est tantum admittere flagitium. Rogata autem à Præfecto, an rem fecisset tam abominandam, ipsa dixit ei se non habere rem vllam cuius iure teneretur. Atque illi quidem tunc reuersi sunt ad suum monasterium.

Postquàm autem infans iam editus fuit in lucem, cum tollentes, proijciunt in medium monasterium, in quo erat illa beata. Hoc autem erat insidiæ & artificium inimici, studens ei iniicere animi aegritudinem, & eius impedire institutum. Sed frustra rursus à te, ô maligne, paratæ sunt insidiæ: immò verò non frustra, sed eas in te ipsum es machinatus, te feriente generosa muliere illis ipsis telis, quibus te eam sperabas sauciaturum. Quid enim hinc consequitur? Infantis esse pater creditur Theodora: silentio autem accipit eam, quæ ipsam condemnat, sententiam: & simul cum infante expellitur è monasterio. Ipsa itaque fit nutrix, & tanquàm pater, eum cogitur alere, lacte quidem ouium (neque enim poterat aliter) infantem nupèr natum nutriens: lanas autem petens etiam à pastoribus, ad vsum vestis eas puero contextit. Sed quisnam animus acceperit a deo grauem calumniā? Quænam autè manus non ægrè tulisset tam molestū ministeriū? Spatio enim septè annorū afflicta fuit hæc beata. O Dei, qui cuncta intui mini, oculi: inani & falsa oppressa calumnia, & è monasterio eiecta, nihil pusilli & abiecti animi aut fecit, aut est locuta: sed talis probri delegit ignominiam, vt quod turpe fecit volens, rursus voluntario tegeret dedecore: & quos non latuit oculos prius malum faciens, placaret rursus, eos solos habens testes, cum rei improbæ sustineret calumniā. Quali autè viuendi ratione vtebatur cum alijs? Illi enim nutrimentum erant herbæ agrestes: potus autè erat aqua, quæ è lacu vt cunquè ab ea hauriebatur, nisi malis dicere, eius lachrymæ. Nullum enim erat tempus, quo eæ non effluerent ex eius oculis, adè vt Psalmus in ea impleretur: Et potum meū cum fletu miscebam. Sic ergò cum corpus ei liqueceret, & negligerebatur, erant quidem vngues prolixi, & quibusdā feris bestijs magis congruentes: pili autem densi & fordidi, & valde similes saltibus. Vultus autem, propterea quòd nulla re intercedente eum ferirent radij solis, iam tostus, Aethiopsis instar niger euaserat, & mutata erant supercilia intensa necessitate vigiliarum. Et tamen sic perseuerans, & cum malis, quæ intentabantur, sic iustans, & niuibus non aëris solum, sed etiam tentationum vexata, ne tantillum quidem sustinuit discedere à monasterio, sed sic

Diabolus ei minatus est se effecturū vt ead. recet.

Cap. ii.
Impudens puella hortatur eam ad turpitudinem.

Nolentem infamat.

Cap. iij.

S. Theodora patitur sibi crimen imputari, quod non admiserat.

Eius ocsa & potus.

Psal. i. c. i.

Vitæ durissima.

per-

Pfal. 83.

Cap. 13.
Alia hostis
insidia, ap-
parentis in
specie sui
mariti.

permanfit tugurio fixo in vestibulo, & lubenter in eo abijci (vt ait Propheza) sustinēs.

Quid autem rursus bonorum aduersarius? Num, cum eam in tales iniecisset tentationes, illum coepit eam inuadendi satietas, idque cum vinceretur? Nequaquam, sed praeter ea, quae praecesserant, hoc quoque est machinatus. Eius enim mariti formam suscipiens, & in conspectu eius veniens, lachrymas emittebat ex oculis, & ijs verbis utebatur, quibus vsus fuerit maritus ad charam suam accedens coniugem, eam dicens suum luminare, exultationem, voluptate, lucem oculorum, solatium malorum: &, Agē, inquit, o domina, siste mihi luctum tot annorum tua causa susceptum, promptoque & alacri animo domum reuertere. Cum autem illa putaret re vera esse maritum, id dedit responsi, quod illum oportuisset audire, si id fuisset quod putabatur, & non visum, quod cernebatur: Ego, dicens, qui renunciaui vanis rebus huius mundi, non possum rursus cum illis congregari. Quomodo autem tanta potero esse impudentia, vt tecum habitem, cui sola fugae causa fuit a me factum in te peccatum? Cum autem illa eorum recordata, manus in caelum sustulisset, se totam ad preces conuertens, licebat illum videre fugientem, & nec valentem quidem ferre speciem orationis. Et tunc cognouit sancta quisnam is esset, qui accesserat, & quam essent multiplices eius in illam insidia, & quam varia machinatio.

Cap. 14.
Alia demonis
praestigia.

Pfal. 117.

Ceditur a
demonibus.

Rursus autem aliquando omnes simul bestiae, tam quae habitant in mari, quam quae in terra, videbantur eam inuadere: reuera autem non ita erat: sed erant spiritus malitiae, qui formam illorum induerant. Post haec autem homo apparens, iussus est ad sanctam currere, & eam deuorare. Illa vero, tanquam armis, Dauidico vtens cantico, postquam solum dixit: Circundantes circundederunt me, & nomine Domini vltus sum eos, visum statim euauit. Obijcit malignus aliam quoque tentationem. Rursus enim cernebatur ab ea ingens exercitus. Eius autem princeps cum magna multitudine superbè incedebat: quem quidem vt adoraret, iubebant eius ministri. Cum ipsa autem dixisset, Deum solum esse adorandum, iussit princeps ei plagas infligi. Et iussus ad effectum est deductus. Id enim declarabant & plagae, quae apparebant, & ipsa visa mortua ijs, qui adspexerant. Fuerunt autem hi pastores, qui iuerunt in monasterium, & dixerunt, Theodorum esse mortuum, & oportere eum mandare sepulturam. Sed beata illa, cum media nocte ad se rediisset, sibi adscribebat causam, & id quod acciderat, dicebat esse sui delicti disciplinam. Cum se ergo munisset armis orationis, petijt inducias tentationum: O Deus meus, dicens, Domine vniuersi, oblitus mei peccati, libera me ab insultu inimici, qui tuo inuidet figmento. Cum eam autem precantem vidissent, qui illic erant pastores, quae ab eis paulo ante visa erat mortua, Deum quidem laudauerunt, monachis autem, quod reuixisset, annunciarunt.

Cap. 15.

Item alia
praestigia.

Statuit vero Praefectus monasterij infantem recipere, reputans quam diuturna fuisset sanctae afflictio. Non enim eam parua afficiebat molestia errans puer per aspera loca solitudinis. Sed ne sic quidem destitit hostis eam inuadere, Deo sic permittente, vt ea sibi plures coronas cotexeret. Ei enim rursus visum est aurum humi proiectum. Aderat autem magna virorum multitudo, quae illud colligebat. Id vero non erat aliud, quam visio inanis. Nam vt eam solum deciperet, & vt aurum amaret efficeret, id totum erat machinatus. Non multi dies praeterierant, & ei rursus visa est adesse feruorum multitudo, ei in manus tradentium obsonia varie condita, quae ei dixit: Qui tibi plagas imposuit, his te donat obsonijs. Quae quidem in nihil, sicut erant, dissoluit, cum se signasset luce vultus Domini. Cum ex his eam vidisset inuictam is, qui minatus erat se terram & mare esse deleturum, cumque ex bello, quod aduersus eam gesserat, pudore esset affectus, statuit discedere.

Cap. 16.

Recipitur
in monaste-
rium.

Cum autem septem anni praeterissent, monachi Laureae Noni monasterij, qui illati stupri eam accusauerant, eam esse mulierem ignorantes, cum omnibus supplices petunt a Praefecto monasterij, vt in quo loco ea prius se exercebat, eam rursus admitteret, & referret in numerum caeterorum monachorum. Satis enim, aiebant, luit poenas, qui tanto tempore fuit extra monasterium, & in ipso aditu totos septem annos transegit. Adijciebant autem, per diuinam quoque apparitionem sibi factam esse fidem, quod iam sit peccatum remissum Theodoro. Quorum ille cedens precibus, relaxat Theodoram ab iniusta illa condemnatione, iubens eam decetero manere in intima cella, & nunquam progredi, neque vllum ei committi ministerium monasterij. Duo deinde anni praeterierant, ex quo ea sic maiore exercebatur continetia, & intensioribus precibus. Deinde cum orta esset siccitas, & cisternae, quae erant in conuobio,

nobis, ostenderent se ne minimum quidem habere aquæ humorem: quoniam & ijs, quæ audiërat, & ijs quæ ipse viderat Præfectus monasterij, certior factus erat beatam esse consecutam donum miraculorum, eam accersit, & in cisternam iubet demittere amphoram, & haurire aquam. Illa autem, quæ didicerat cedere verbis patris, nihil curiosè inquirens, nec differens, facit quod fuerat imperatū, & protinùs aqua plenam extulit amphoram. **Qua** ex re alia quoquè cisternæ conspectæ sunt aqua plenæ.

Cùm pauci autem dies præterisset, ea tollens infantem in conspectu multorum, cum iam esset vespera, & seipsam includens, cœpit eum adhortari non secus, ac pater germanum filium. Hoc cùm rescivisset Præfectus monasterij, mittit quosdam ex fratribus accuratius audituros verba, quæ diceret puero. **Qui** cùm aurem ostio admoissent, & mentè diligenter adhibuissent, audiebant ea, quæ dicebantur. Hæc autem erant, quæ puero præcipiebat, eum deosculans: **Tempus** vitæ meæ, fili mi charissime, iam spectat ad finem, & deceterò festino ire ad seculum, quod illic est. Ego autem te patri orphanorum, & Deo commendo, & domino huius nostri monasterij. **Habebis** autè monachos quoquè, qui in te seruabunt fratrum affectionem. **Quid** ergò? **Quæres** fortasè nobilitatem? Illa autem non aliudè tibi cognoscatur, quàm vnde vera apparet nobilitas. **Nè** adspexeris ad honorem hominum. Neque enim is eos, qui honorantur, potest beatos efficere. Sed neque ignoraueris, quòd eam, quæ est in Domino, beatitudinem illi magis consequuntur, qui hominum ferunt proba & contumelias, & falsa, quæ in ipsos feruntur, testimonia. Si tenearis autem aliquo desiderio omninò assequendi honoris, ipse primùm dilige honorem exhibere. **Somnum** odio habe. **Duram** & asperam viuendi rationem amplectere. **Renuncia** mollibus vestimentis. **Consuetas** preces nunquam neglexeris, neque horas, quæ sunt constitutæ fratribus ad conueniendum, Matutini, inquam, Tertiæ, Sextæ, & Nonæ, & Vesperarum. **Abstine** ab alienis. **Accusare** fratres ne tibi quidem veniat in mentem. **Interrogatus** responde, respiciens in terram. **Alterius** casum nè irriseris. **Luge**, vt consolationem consequaris. **Aliquos** audiens malè viuentes, nè negligas pro eis precari. **Ire** ad eos, qui sunt infirmi, nè recuses. **Et** vt semel dicam, omne malum declinans, **vedica** tibi virtutem. **Serui** fratribus, tanquàm dominis, vt euadās Christi amicus, qui pro te serui formam induit. **Assiduè** precare, nè incidas in tentationem. **Quòd** si incidaris, ei fortiter resiste: & rursus precare, nè supereris. **Si** sic viuas, o dilecte, non procul aberit, qui tibi opem ferat, & qui bello appetito tibi sit porrecturus dexteram. **Cùm** hæc suafisset puero, iucundè in Dei manus tradidit spiritum.

Et puer quidem statim lugebat, & plangebat, & vociferatione plena erat donmuncula. **Quæ** audierant autem ij, qui ad hoc missi fuerant, declarauerunt ei, qui miserat. **Qui** postquam audiuit, ipse quoquè id, quod viderat in somnis, dixit suis monachis: **Existimabam**, inquit, me videre duos viros, qui me in altum extollebant. **Altitudo** autem erat tanta, quanta conijci non poterat. **A** me autem visi sunt ordines Angelorum, & vox in meis auribus resonuit: **Vide**, dicens, qualia bona sunt parata sponsæ meæ Theodoræ. **Præter** hæc, mihi quoquè apparebat lectus, fidei Angeli creditus, & thalamus pulchritudine ineffabilis. **Cùm** autem significarem de lecto illo & thalamo doceri, & quænam esset illa, cui hæc parata essent, & de ijs rogarem eos, qui inducebant, statim mihi apparuit chorea Prophetarum, Apostolorum quæ & Martyrum cum alijs iustis. **Chorea** autem mediam habebat mulierem, gloria diuiniore ornatam, quæ & medium ingrediebatur thalamum, & mihi videbatur sedere in medio lecto. **Qui** eam autem abducebant, dicebant eam esse Abbatem Theodorum, cuius etiam confictum fuerat crimen stupri, & quæ sustinuit potius totos septem annos è monasterio eiecta affligi, & censeri esse pater filij, qui erat alterius, eum quæ suscipere alendum & educandum, quàm quænam esset ipsa, significare, & simul à tæto liberari dedecore & afflictione: & ideò assecuta est, dicebāt, eam, quam vides, lætitiā. **Hæc** cùm vidissem, me remisit somnus, & me conuertit ad mea deflenda peccata.

Hæc cùm narrasset, peruenit statim ad cellam sanctæ, monachis quoquè eum sequentibus: & cùm pulsasset ostium, excitauit puerum. **Iam** enim multo lectu eum oppresserat somnus. **Surrexit** ergò, & aperto ostio, eis dedit aditum. **Illi** autem ingressi sunt, & eam, quæ est verè viua, vident mortuam: & accedentes, in sacrum corpus distillarunt lachrymas. **Porrò** autem Præfecto visum est intempesiuum, innotescere miraculum, donè eos accersisset, qui accusationem in eam construxerant.

Magnum
miraculum.

Cap. 17.

Optimè in-
stituit pue-
rum.Vide hic e-
numeratas
horas cano-
nicas.Felicissimè
obdormit
in Domino.

Cap. 18.

Visio Abba-
tis.Renelatur
Abbati quæ
& qualis fu-
erit S. The-
odora.

Cap. 19.

Innotescit
omnibus
quod fuerit
mulier.

Qui cum venissent, ostēsis aliquibus partibus sacri corporis: Videte, dixit eis, hoc spectaculum nouum & inauditum, qualis sexus quali esca tenebrarum conculcauit principem. Obstupuerunt omnes spectaculo: & metus quidem stuporem, metū autem lachrymæ sunt consecutæ, dum reputabant, aduersus quos labores decertare oporteat eos, qui sunt implicati corporis affectionibus.

Cap. 20.

Quoniam autem nec maritum quidem oportebat omnino sancta frustrari, qui prurum ac syncerum in eam amorem perpetuo conseruauerat, Angelus accedens ad Præfectum monasterij, iubet ut mitteret ad ciuitatem quendam ex monachis equitem, & iuberet ei, ut in equo suo collocaet eum, qui primus ei occurrerit, & sic eum adducat quam citissimè. Verumenimvero eum quoque diuina ad hoc quædam incitabat apparitio, & sua sponte veniebat ad monasterium. Cum ergo ei factus esset obuiam monachus, & rogasset cur curreret, ille respondit: Cum meam vxorem longo tempore non viderim, & eam nunc è vita excessisse rescuerim, vado eam extremo deferturus. Cum eum ergo in equum sustulisset, duxit in monasterium, in quo iacebat diuinum illud tabernaculum. Ad quod cum irruisset, sanctam vocabat nominatim, acerbis simul fundens lachrymas, adeo ut omnes, qui erant congregati, (conuenerant enim multi ex ijs, qui habitabant circuncircà, monachis) prouocaret ad lachrymas, & deduceret ad eorum vitæ recordationem. Itaque erant omnia, tam quæ videbantur, quam quæ audiebantur, conscientie refrigeratio, & reuera animæ medicina.

Maritus eius
venit ad eam.

Cap. 21.

Cum luctus autem vix tandem desisset, psalmi & hymni statim luctum sunt consecuti. Et sic iustis factis illi laborioso & sacrosancto corpori, id sinu terræ abscondunt, cuius spiritum sinus Abrahæ, si intelligentia spectetur, exceperunt. Quidnam est hæc consecutum? Fit rerum illius maritus eius successor: & cum rebus omnibus huius mundi renunciasset, & seipsum retulisset in numerum monachorum, & captus esset amore quietis & silentij, cellam accipit Theodori: & cum bonam vitam, & ex virtute agendam elegisset, bono sine vitam claudit. Cum ergo vidissent monachi eum sic vitam egisse, nihil alienum existimauerunt, esse amborum vnum & idem sepulcrum: propterea communiter, & in eodem loco deposuerunt amborum reliquias. Porro autem puer quoque eò processit virtutis, ut etiam præfuerit illi monasterio, iusto eorum iudicio, qui vitam illius cognoscebant, & eum sibi præfici desiderauerant.

Fit monachus, & feliciter decedit maritus eius.

1. Cor. 3.

Talis fuit finis laborum huius beatæ, & hæc est narratio eius præclarorum certaminum. Si ergo verum est, ut verum quidem certè, quod dicit Paulus, Vnumquique accepturum propriam mercedem secundum proprium laborem: quemadmodum non est beata, & re vera Dei donum Theodora, quæ mercedem accipit tot laborum: Cuius intercessionibus concedatur, ut nos quoque simus è numero eorum, qui salui fiunt, gratia & clementia Christi veri Dei nostri: cui gloria & potentia nunc, & in secula seculorum, Amen.

S. PATIENTIS LVGDVNENSIS EPISCOPI ENCOMION, AVTHORE SIDONIO ARVERNORVM *Episcopo. Lib. 2. Epist. vltima.*

11. Septembris.

Patientis benignitas prædicatur.

SIDONIVS domino papæ Patienti, salutem. Aliquis aliquem, ego illum præcipue puto suo viuere bono, qui viuuit alieno: quique fidelium calamitates indigentiamque miseratus, facit in terris opera cælorum. Quorsum isthæc, inquis? Te sententia quammaximè, papa beatissime, petit, cui non sufficit illis tantum necessitatibus opem ferre, quas nōneris: quique vsque in extimos terminos Galliarum charitatis indage porrecta, prius soles indigentium respicere causas, quam inspicere personas. Nullius obest tenuitati debilitatiq̄ue, si te expetere non possit. Nam præuenis manibus illum, qui non valuerit ad te pedibus peruenire. Transiit in alienas prouincias vigilantia tua, & in hoc curæ tuæ latitudo diffunditur, ut longè postorum consoletur angustias. Er hinc fuit, ut quia crebro te non minùs absentum verecundia, quam præsentum querimonia mouet, sæpè tēferis eorum lachrymas, quorum oculos non vidisti.

Omitto

Omitto illa quæ quotidie propter defectionem ciuim pauperatorum irrequietis toleras excubijs, precibus, expensis. Omitto te tali semper temperamento, sic semper humanum, sic abstemium iudicari, vt constet indefinenter regem presentem prandia tua, reginam laudare ieiunia. Omitto te tanto cultu ecclesiam tibi creditam conuenustare, vt dubitet inspectio, meliusne opera noua consurgant, an vetusta reparentur. Omitto per te plurimis locis basilicarum fundamenta consurgere, ornamenta duplicari: cumque multa in statu fidei tuis dispositionibus augeantur, solum hæreticorum numerum minui, teque quodam venatu Apostolico feras Photinianorum mentes spiritalium prædicationum cassibus implicare, atque à tuo barbaros iam sequaces, quoties conuincuntur verbo, non exire vestigio, donec eos à profundo gurgite erroris felicissimum animarum piscator extraxeris. Et horum aliqua tamen cum reliquis forsitan communicanda colligis: illud autem debere, vt iurisperiti dicunt, præcipui titulo, nec tuus poterit ire pudor inficiâs: quod post Gothicam depopulationem post segetes incendio absumptas, peculiari sumptu inopia communi per desolatas Gallias gratuita misisti: cum tabescentibus fame populis nimium contulisses, si commercio fuisset species ista, non muneris. Vidimus angustas tuis frugibus vias: vidimus per Araris & Rhodani ripas non vnum, quod vnus impleueras, horreum.

Eius abstinencia.

Studium erga cõdenda & ornanda tēpla.

Photiniani hæretici ab eò cõuersi.

Mira ei' liberalitas famis tempore.

Fabularum cedant signa gentium, & ille quasi in cælum relatus pro reperta spicarum nouitate Triptolemus, quem Græcia sua cæmentarijs, pictoribus, significibusque illustris, sacrauit templis, formauit statuis, effigauit imaginibus. Illum dubia fama conciliat, per rudes adhuc & Dodonigenas populos duabus vagum nauibus, quibus poëtae deinceps formam draconum deputauerint, ignotam contulisse sementem. Tu, vt de mediterranea taceam largitate, victum ciuitatibus Tyrreni maris erogaturus, granarijs potius tuis duo flumina, quam duo nauigia, complēsi. Sed si forte Achaicis Eleusinae superstitionis exemplis, tanquam minus idoneis, religiosus laudatus ostenditur, seposita mystici intellectus reuerentia, venerabilis patriarchæ Ioseph historiam diligentiam comparemus, qui contra sterilitatem, septem vberes annos infecuraturam, facile prouidit remedium, quod prouidit. Secundum tamen sententiam, nihil, iudicio meo, minor est, qui in superueniente simili necessitate, non diuinat & subuenit. Quapropter etsi ad integrum conijcere non possum, quantas tibi gratias Arelatenfes, Rhegienses, Aueniocus, Auracionensis quoque & Albensis, Valentinaeque, necnon & Trecaflinae urbis professor exoluat: quia difficile est eorum ex affe vota metiri, quibus noueris alimoniam sine affe collatam: Aruerni tamen oppidi ego nomine vberes perquam gratias ago: cui vt succurrere meditareris, non te communitio prouinciæ, non proxima ciuitas, non opportunitas fluuij, non oblatio precum adduxit. Iraque ingentes per me referunt grates, quibus obtigit per anni tui abundantiam, ad sui sufficientiam peruenire. Igitur si mandati officij munia videor satis implēsse, ex legato nuncius ero. Licet scias volo, per omnem fertur Aquitaniam gloria tua: amaris, laudaris, desideraris, excoleris omnium pectoribus, omnium votis. Inter hæc temporum mala bonus sacerdos, bonus pastor, bonus es, quibus operæ precium fuit, fieri famem suo periculo, si aliter esse non poterat tua largitas experimento. Memor nostri esse dignare domine papa.

Gen. 41.

Agit p beneficio gratias Auernæ ciuitatis nomine, Sidonius Episcopus.

Item de eodem beatissimo Patiente Episcopo, ex eiusdem Sidonij Libri 2.

Epistola 10. ad Hesperium.

Celestia nuper extructa Lugduni est, quæ studio papæ Patientis ad iummum cœpti operis accessit, viri sancti, strenui, seueri, misericordis, quique per vberem munificentiam in pauperes humanitatemque non minora bonæ conscientia culmina leuet. Huius igitur ædis extensis, rogatu præfati antistitis, tumultuariū carmen inscripti trochæis triplicibus, adhuc mihi, iamque tibi per familiaribus:

Lugdunum sanctus Patientis miro opere cõdit ecclesiam.

Quisquis pontificis patrisque nostri
Collaudas Patientis hinc laborem:
Voti compote supplicatione
Concessum experiere, quod rogabis.
Aedes celsa nitet, nec in sinistrum
Aut dextrum trahitur: sed arce frontis
Ortum prospicit æquinoctialem.

Tēpli frons ad ortum æquinoctialem.

S 2

Intus

Intus lux micat, atque bracteatum
 Sol sic sollicitatur ad lacunar,
 Fuluo ut concolor erret in metallo.
 Distinctum vario nitore marmor,
 Percurrit cameram, solum, fenestras:
 Ac sub versicoloribus figuris
 Vernans herbida crusta, saphiratos
 Flectit per prasinum vitrum lapillos.
 Huic est porticus applicata triplex,
 Fulmentis Aquitanicis superba.
 Ad cuius specimen remotiora
 Claudunt atria: porticusque sedem
 Et campum medium procul locatas
 Vestit saxea sylua per columnas.
 Hinc agger sonat, hinc Arar resultat,
 Hinc sese pedes atque eques reflectit.
 Stridentum hinc moderator effedorum,
 Curuorum hinc chorus helciariorum,
 Responsantibus alleluia ripis,
 Ad Christum leuat amnicum celeusma.
 Sic sic psallite nauta, vel viator.
 Nanque iste est locus omnibus petendus,
 Omnes quo via ducit ad salutem.

Triplex por-
 ticus.

VITA S. GVIDONIS CONFESSORIS,
 ANDERLACI QUIESCENTIS, QVAE ETIAM ANTE
 annos octogintaquinque typis excusa habetur, bona fide, vt apparet,
 conscripta. Stylum F. Laur. Surius passim
 nonnihil correxit.

12. Septem-
 bris.
 Humili lo-
 co natus S.
 Guido.

Pietas eius
 adhuc pueri

Seruit in ec-
 clesia Laké-
 si, idque ac-
 curate sané.

Luc. 9.

Corpus do-
 mat.

IR venerabilis Guido in pago quodam Brabantensi tu-
 gurio rusticano & paupere domo natus & educatus est:
 atque in ipsis primæ ætatis initijs penuriam diuitias puta-
 bat, vt quârùm illa patiebatur ætas; è puillo Christi grege
 esse totis viribus contenderet. Suffurabatur iam tum pa-
 rentum oculis certas horas, quibus ecclesiam oraturus
 adiret; vel infirmis quicquid ex facultatibus suis habere
 poterat, impertiret; nec cum hilarem vlla vidit dies, qua
 non prius aut in preces incubisset; aut elemosynâ præ-
 stitisset. Stupebat genitor, vicini admirabantur; & diui-
 num aliquid iam omnes in eo venerabantur. Peruenit
 tandem ad villulam Lakensem; vbi cum ecclesiam in sanctissimæ matris Dei hono-
 rem consecratam didicisset; ad illum precaturus accessit. Retinuit autem illum apud
 se ea nocte presbyter; & manè abire volentem rogauit; vt in eius ecclesiæ seruitio ma-
 neret. Aduertebat enim in illo quandam venusti vultus grauitatem; verborum par-
 citatem, animi mansuetudinem; & cor sine intermissione Deo semper intentum.
 Libenter autem vir sanctus presbyteri precibus annuit; quod diam seipsum relinquere,
 & ad alterius voluntatem se conformare deberet.

Dabat igitur sedulo operam, vt altare nitere; testudo nihil haberet sordium; pau-
 mentum scopis repurgaretur; sacrarium mundum esset, & vasa luculenta: denique,
 vt è caremonijs nihil prætermisum aut neglectum videretur. Si quis cum quareret,
 in templo reperiebat. Diuersi generis floribus & arborum comis cancellos & thecas
 sanctorum vestiebat; vt quicquid in illa æde vel ad spectu, vel dispositione placeret;
 eius laborem & studium testaretur. Inuidiam humilitate superare; nulli vnquam ob-
 scæno sermoni locum dare; non contra euangelij doctrinam duas habere tunicas,
 potiusque ad alienas fores stipem emendicare, quam se petentem sine elemosyna
 dimittere studebat. Corpus omne domabat & cõficiebat ieiunijs; crebrò in ecclesia
 pernoctabat; & quod sanè difficilimum est, absque suæ animæ detrimento, omnibus
 placebat,